

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060406

DOM
2023-06-29
Stockholm

Mål nr
M 4248-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-03-07 i mål nr M 119-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Sveriges Ornitologiska Förening BirdLife Sverige, 802006-1126
Stenhusa gård
Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

Motpart

Persson Invest Skog AB, 556101-6105
Box 380
831 25 Östersund

Ombud: A M

SAKEN

Avverkningsanmälan A 58082-2022 avseende fastigheten X i Åre kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och Skogsstyrelsens beslut att avsluta ärendet utan åtgärd samt återförvisar ärendet till Skogsstyrelsen för fortsatt behandling.

Dok.Id 1951922

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sveriges Ornitologiska Förening BirdLife Sverige har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förbjuda skogsbruksåtgärder inom de delar av avverkningsområdet som utgör särskilt värdefull naturskog med hänsyn till tretåig hackspett, samt i övrigt föreskriva skyddsåtgärder som bibehåller artens kontinuerliga ekologiska funktion. BirdLife har i andra hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska återförvisa ärendet till Skogsstyrelsen för förnyad handläggning. Om Mark- och miljööverdomstolen skulle besluta att återförvisa ärendet till Skogsstyrelsen ska myndigheten anmodas att förelägga om kunskapsunderlag för tretåig hackspett som avser risken för betydande miljöpåverkan och bruten kontinuerlig ekologisk funktion.

Persson Invest Skog AB har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

BirdLife har anfört i huvudsak följande. En översiktlig inventering av avverkningsområdet gjordes den 11 mars 2023. Totalt hittades fem ringhack av tretåig hackspett, varav ett var färskt. Det måste nu anses ställt utom allt rimligt tvivel att tretåig hackspett har en stark förekomst och aktiv närvaro inom avverkningsområdet. BirdLifes bedömning är att området utgör ett lämpligt habitat för tretåig hackspett. Utifrån de uppgifter som BirdLife har lämnat finns det skäl att anta att avverkningen kan medföra sådan skada som preciseras i artskyddsförordningen (2007:845). Det ankommer på Skogsstyrelsen att utreda om den anmälda verksamheten kan genomföras enligt bland annat försiktighetsprincipen i miljöbalken.

Persson Invest har anfört i huvudsak följande. Området har inventerats av bolagets skogsvaktare den 5 och 6 juni 2023. Det observerades inte någon individ av arten tretåig hackspett dessa dagar. Inte heller BirdLife har observerat någon sådan fågel i området. Vid skogsvaktarens inventering noterades endast spår av arten i form av äldre ringhack. Inte vid något ringhack var det färsk ved. De flesta av ringhacken förekommer i kantzoner mot myr och sjö som inte kommer att avverkas och som redovisas som skydds-

zoner i anmälan. Bolaget följer också Skogsstyrelsens vägledning avseende miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder avseende tretåig hackspett. Enligt ett reservatsförslag av länsstyrelsen ska ungefär 3 500 hektar skog, varav ungefär 1 000 hektar utgör äldre granskog, reserveras cirka 650 meter sydost om avverkningsområdet. I ett landskapsperspektiv medför den planerade avverkningen därför inte något hot mot den tretåiga hackspetten.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

BirdLife har i Mark- och miljööverdomstolen redogjort för vissa iakttagelser av spår från tretåig hackspett i avverkningsområdet. Detta tillsammans med övrig utredning indikerar att den fågelarten använder området som revir eller häckningsplats. Det finns därför en risk att de åtgärder som Persson Invest vill vidta i avverkningsområdet hamnar i konflikt med bestämmelserna i 4 § artskyddsförordningen.

Med hänsyn till det nya underlaget och till att Skogsstyrelsen utan närmare motivering beslutade att inte vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av bolagets avverkningsanmälan bör målet återförvisas till Skogsstyrelsen för fortsatt behandling. Det ankommer härvid på Skogsstyrelsen att föranstalta om den utredning som ärendets beskaffenhet kräver och att skriftligen motivera sitt beslut.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, Petra Bergman och Henrik Jonsson, referent, samt tekniska rådet Torbjörn Johansson.

Föredragande har varit Viktor Alenius.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-03-07
meddelad i
Östersund

Mål nr M 119-23

PARTER

Klagande

BirdLife Sverige
c/o Sveriges Ornitologiska Förening
Stenhusa gård, Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

Motpart

Persson Invest Skog Aktiebolag, 556101-6105
Box 380
831 25 Östersund

Ombud: A M

ÖVERKLAGAT BESLUT

Skogsstyrelsens beslut i ärende nr A 58082-2022

SAKEN

Avverkningsanmäld skog, X, Åre kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Persson Invest AB anmälde den 5 december 2022 att de avsåg att avverka 25,1 hektar skog på fastigheten X i Åre kommun. Skogsstyrelsen bekräftade att anmälningen mottagits och efter viss dialog och kompletteringar avslutade Skogsstyrelsen ärendet.

Sveriges Ornitologiska Förening, BirdLife Sverige (BirdLife), har till mark- och miljödomstolen, överklagat Skogsstyrelsens beslut och hemställt att domstolen beslutar om att avverkning i enlighet avverkningsanmälan tills vidare inte får ske.

Mark- och miljödomstolen har den 26 januari 2023 avslagit BirdLifes yrkande om inhibition.

YRKANDEN M.M.

BirdLife har yrkat att mark- och miljödomstolen återförvisar ärendet till Skogsstyrelsen samt anmodar Skogsstyrelsen att förelägga om kunskapsunderlag för tretåig hackspett.

BirdLife har till stöd för sin talan i huvudsak anfört följande. Skogsstyrelsen har i ett icke-beslut bedömt att myndigheten inte behöver anmoda artskyddsutredning för tretåig hackspett innan beslut om godkännande av avverkningsanmälan. Detta trots att BirdLife i skrivelse den 14 december 2022 påpekat för Skogsstyrelsen att avverkningsanmälan berör områden med bekräftat eller mycket sannolik förekomst av arten. Avverkningsanmälan omfattar sammanlagt drygt 25 hektar som berör habitat för tretåig hackspett enligt en habitatmodellering framtagen av experter på Sveriges lantbruksuniversitet. BirdLife Sverige har i aktuellt ärende informerat Skogsstyrelsen om att fynd av tretåig hackspett finns inom 300 meter från avverkningsanmälan. Med utgångspunkt från habitatmodellens utpekande, fynd i nära anslutning till avverkningsanmälan och utifrån det faktum att tretåig hackspett har stora revir torde det vara uppenbart att tretåig hackspett nyttjar detta område. Trots indikationer från modelleringen av arten planeras nu omfattande avverkningar som riskerar att ödelägga viktiga habitat och därmed försämra den kontinuerliga

ekologiska funktionen för tretåig hackspett och sannolikt även andra prioriterade arter. Detta står i strid med bland annat 4 § 4 p. artskyddsförordningen och EU-lagstiftningen och innebär därmed ett brott mot gällande artskydd enligt miljöbalken. Att använda habitatmodellering för vissa paraplyarter kan sägas utgöra en förebyggande strategi för att konstatera och långsiktigt planera för att säkerställa att skogsmiljöerna för den tretåiga hackspettens och andra arters kontinuerliga ekologiska funktion finns kvar i landskapet.

Den aktuella avverkningsanmälan berör dessutom ”fjällskogspaketet”, vilket är föreslaget av Naturvårdsverket att omfattas av långsiktigt/permanent skydd, eftersom det är del av ett stort sammanhängande område med mycket hög biologisk mångfald. Dessa ekologiskt värdefulla skogar är unika i ett europeiskt perspektiv och det är av internationellt intresse att dessa skogar bevaras, vilket framgår av rapporten Kunskapsammanställning fjällnära skog (NV-07994-19) som Naturvårdsverket publicerat tillsammans med Skogsstyrelsen m.fl.

Persson Invest Skog AB har genom ombudet A M yttrat sig och anfört i huvudsak följande. Området som avverkningsanmälan berör inventerades och planerades hösten 2022. Han såg vid det tillfället ingen tretåig hackspett eller spår av den. Vid planeringstillfället har han gått runt hela traktgränsen och genom hela området på flera ställen.

DOMSKÄL

Talerätt och överklagbart beslut

Målet gäller en anmälan till Skogsstyrelsen om en åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Vid en sådan anmälan är Skogsstyrelsen skyldig att bedöma om det föreligger risk för skada på en fridlyst art om avverkningen genomförs. Skogsstyrelsen har inte upprättat någon formell beslutshandling. Myndighetens underlåtenhet att fatta beslut om försiktighetsåtgärder är emellertid överklagbart. BirdLife är en sådan organisation som enligt 16 kap. 13 § miljöbalken har rätt att överklaga (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 26 mars 2019 i M 2080-18).

Tillämpliga bestämmelser

En anmälan om skogsavverkning ska, enligt 6 § förordningen (1998:904) om anmälan för samråd, ses som en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Skogsstyrelsen får, enligt 12 kap. 6 § fjärde stycket miljöbalken, förelägga den anmälningsskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön eller, om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, förbjuda verksamheten. En verksamhet eller åtgärd som ska anmälas för samråd får, enligt 12 kap. 6 § tredje stycket, påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten medger något annat.

Enligt 2 kap. 10 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ansvarar Skogsstyrelsen för tillsynen i fråga om sådana skogsbruksåtgärder som avses i 12 kap. 6 § miljöbalken.

Vid bedömningen av behovet av skyddsåtgärder ska de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken tillämpas. Beträffande skyddet av arter har dessa hänsynsregler preciserats i artskyddsförordningen. Enligt 4 § artskyddsförordningen är det bl.a. förbjudet att avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon. Det är också förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häckningsperiod, om inte störningen saknar betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå. Länsstyrelsen kan lämna dispens från förbudet enligt 14 § artskyddsförordningen.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Om en anmälan inte är tillräcklig för tillsynsmyndighetens bedömning bör myndigheten begära in kompletteringar i form av kartor eller ytterligare beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden. Med stöd av 2 kap. 1 § miljöbalken kan tillsynsmyndigheten begära att verksamhetsutövaren ska redogöra för hur relevanta delar av hänsynsreglerna uppfylls.

Av handlingarna i målet framgår att Skogsstyrelsen begärt in kompletteringar från Persson Invest Skog AB rörande redovisning av planerad miljöhänsyn. Det framgår vidare att Persson Invest Skog AB hösten 2022 inventerat området som avverkningsanmälan berör genom att gå runt traktgränsen och genom hela området på flera ställen utan att observera någon tretåig hackspett eller spår av den i området. I artportalen har inte redovisats några iakttagelser av tretåig hackspett i avverkningsområdet.

Mot den utredning som Skogsstyrelsen företagit står BirdLifes överklagande och yttrande i målet. BirdLife har i målet redogjort för sin modell för att peka ut områden där tretåig hackspett kan förekomma. BirdLife har emellertid inte redovisat några konkreta fynd i det område som avverkningsanmälan avser. Det fynd som är redovisat är beläget knappt 300 m nordväst om det anmälda området.

Systemet med avverkningsanmälningar bygger på att verksamhetsutövaren har att göra anmälan till Skogsstyrelsen innan avverkning sker. Det sker årligen ett mycket stort antal anmälningar och om Skogsstyrelsen inte agerar med anledning av anmälan får verksamhetsutövaren genomföra den anmälda avverkningen. Det kommer an på verksamhetsutövaren att genomföra de utredningar som Skogsstyrelsen anser behövs i det enskilda fallet. Vad domstolen har att pröva i målet är om Skogsstyrelsen, utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, haft att föranstalta om mer långtgående utredning än vad som skett. I sammanhanget bör noteras att en tillsynsmyndighet inte ska meddela mer långtgående restriktioner än vad som är befogat i det enskilda fallet.

Domstolen har således att ta ställning till om Skogsstyrelsen, utifrån de uppgifter BirdLife lämnat om förekomst av tretåig hackspett, bort förelägga verksamhetsutövaren att vidta ytterligare utredningar eller förbjuda den. Domstolen konstaterar att i den delen innehåller BirdLifes överklagande en hänvisning till den modell som framtagits för att peka ut områden där tretåig hackspett kan förekomma. Mot detta ska ställas att det inte redovisats några fynd av tretåig hackspett i det aktuella området och att den undersökning som verksamhetsutövaren gjort inte visat

på förekomst av tretåig hackspett. Domstolen gör bedömningen att utifrån dessa fakta har det inte funnits anledning att föranstalta om ytterligare utredningar eller förbjuda avverkningen. Överklagandet ska därför lämnas utan bifall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-02)

Överklagande senast den 28 mars 2023. Prövningstillstånd krävs.

Lars Nyberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lars Nyberg, ordförande, och tekniska rådet Ragnar Asklund. Föredragande har varit beredningsjuristen Carolinn Sandström.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.